

**Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən
2012-ci il ərzində görülmüş işlər barədə**

HESABAT

2012-ci il ərzində səhiyyənin idarə olunması, tibb müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, yeni tibbi texnologiyaların tətbiqi, köklü kadr islahatları və başqa geniş miqyaslı tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Son illərdə əldə edilmiş dinamik inkişaf ölkə göstəricilərinin ən vacibi olan demoqrafik və tibbi statistik göstəricilərin yaxşılaşmasına səbəb olmuşdur.

Belə ki, son 10 il ərzində ölüm göstəricisi dinamik olaraq azalmış, doğum və bununla bərabər təbii artım göstəricisi yüksəlmişdir. Ömür uzunluğu bu illər ərzində artaraq 72,3 yaşdan 73,8 yaşadək yüksəlmişdir.

İldən-ilə səhiyyəyə ayrılan büdcə vəsaitinin artması davam edir. 2003-cü illə müqayisədə 2012-ci ildə bu vəsait 11 dəfədən çox artmışdır. Bu da səhiyyə müəssisələrində çoxsaylı tikinti və yenidənqurma işlərinin aparılmasına və onların ən yüksək səviyyədə təchizatına imkan vermişdir. Bu dövr ərzində 500-dək tibb müəssisəsi yaradılaraq və ya yeniləşərək əhalinin istifadəsinə verilmişdir.

Bunların arasında Milli Onkologiya Mərkəzi, Akademik Z.Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi, M.A.Topçubaşov adına Elmi-Cərrahiyyə Mərkəzi, Respublika Perinatal Mərkəzi, Akademik M.Cavadzadə adına Respublika Uroloji Xəstəxanası, Azərbaycan Tibb Universitetinin klinikaları, Kliniki Tibbi Mərkəz, Respublika Klinik Uşaq Xəstəxanası, Uşaq Nevroloji Xəstəxanası və digər tibb ocaqlarını göstərmək olar. Adıçəkilən bütün tibb müəssisələri müasir tibbi avadanlıq və inventarla təchiz olunmuşdur.

Səhiyyəyə ayrılan maliyyə vəsaitinin səmərəli istifadə edilməsi məqsədilə tam gücü ilə işləməyən, özünü doğrultmayan, binaları yararsız vəziyyətdə olan, əhaliyə tibbi yardımın göstərilməsində elə bir rol oynamayan tibb müəssisələrinin bir hissəsinin ixtisar edilməsi, çarpayı fondunun azaldılması və strukturunun optimallaşdırılması sahəsində aparılan islahatlar əsasən başa çatdırılmışdır.

Nəticədə ümumi çarpayı fondu 50%-dək ixtisar edilmiş və stasionar müəssisələrin 40%-ə qədəri ilkin səhiyyə xidməti müəssisəsinə çevrilmişdir.

Stasionar tibb müəssisələrində müalicə olunan xəstələrin ərzaq və dərman preparatları ilə təchizatı daha da yaxşılaşmışdır.

Bu ildən stasionar tibb müəssisələrində istifadə olunan ən vacib dərman preparatlarının və tibbi ləvazimatların çeşidi 60-dan 166-ya çatdırılmışdır.

Həyata keçirilən bu və digər genişmiqyaslı tədbirlər nəticəsində xəstəxana çarpayılarının işinin səmərəsi əhəmiyyətli dərəcədə artaraq, onların məşğulluq göstəricisi son 10 il ərzində 3 dəfə yüksəlmişdir.

Ambulator-poliklinika müəssisələrinə müraciətlər də 65% çoxalmışdır.

Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən “Sağlam həyat uğrunda” devizi altında 2012-ci ilin dekabr ayında həyata keçirilən “sağlamlıq ayı” xəstəliklərin profilaktikası istiqamətində atılan uğurlu addımlardandır.

Respublikanın aparıcı tibb mütəxəssislərindən ibarət briqadalar yaradılaraq bu genişmiqyaslı aksiyada iştirak etmiş, profilaktik müayinələri aparan tibb müəssisələri əlavə olaraq lazımi avadanlıq və reaktivlərlə təmin olunmuşlar.

Bütün şəhər və rayonlar bu müayinələrlə əhatə olunmuş və nəticədə “sağlamlıq ayı” ərzində 3 milyona yaxın müayinə aparılmışdır. Aşkar olunan xəstələr müvafiq müalicəyə cəlb olunmuşlar.

Cərrahi profilli stasionarlara daxil olan xəstələrin, eləcə də keçirilən cərrahi əməliyyatların sayının da xeyli artmasına baxmayaraq, əməliyyatlardan sonra ölüm hallarının sayı 2 dəfə azalmışdır.

Məlum olduğu kimi, əsaslı təmir və yenidənqurma işlərindən sonra Elmi Cərrahiyyə Mərkəzində açıq ürək əməliyyatlarının icrasına başlanılmışdır. Artıq Mərkəzdə böyüklər və uşaqlar üzərində 700-ə yaxın əməliyyat həyata keçirilmişdir.

2005-ci ildən başlayaraq səhiyyənin prioritet sahələri üzrə 11 proqram qəbul olunmuşdur və hazırda da onların həyata keçirilməsi uğurla davam etdirilir. Ümumilikdə proqramların icrasına bu illər ərzində 387,7 milyon manat vəsait sərf olunmuşdur.

Şəkərli diabet xəstələrinin aşkar edilməsi işi yaxşılaşmış, qeydiyyatda götürülən xəstələrin sayı 3,6 dəfədən çox artaraq 180 minə çatmışdır. Həmçinin görülən işlərin nəticəsi kimi şəkərli diabeti olan xəstələrin ölüm göstəricisi də enmişdir.

Onkoloji xəstəliklərin aşkarlanması yaxşılaşmış, bu xəstəlikdən ölüm halları azalmışdır.

Xroniki böyrək çatışmazlığı olan xəstələrin müalicəsi məqsədilə hər il Respublikanın bölgələrində yeni dializ mərkəzləri açılır. Hazırda respublikamızda 27 mərkəzdə 2000-dən artıq xəstə hemodializ seansları alır və müvafiq dərman vasitələri ilə tam həcmdə təmin olunur.

Ana və uşaqlara göstərilən tibbi xidmətin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması dövlətin sosial yönümlü siyasətinin əsas prioritet istiqamətlərindən biridir. Son illər bu sahədə mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Yeddi perinatal mərkəzin yaradılması, yeni uşaq xəstəxanalarının tikilməsi və ya yenidən qurulması və digər tədbirlər bu sahəyə göstərilən xüsusi qayğının nümunəsidir.

Nəticədə ana və uşaqların sağlamlığını xarakterizə edən göstəricilərdə müsbət dinamika müşahidə olunur.

Əgər 2003-cü ildə respublikada körpə ölümü göstəricisi 16,7 promilli idisə, 2012-ci ildə bu rəqəm 10,8-ə bərabər olmuşdur.

Ana ölümü əmsalı 2003-cü illə müqayisədə 18,5-dən 2012-ci ildə 14,9-a enmişdir.

Yoluxucu xəstəliklərin profilaktikası işində müasir təqvim əsasında vaxtında peyvənd olunması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu gün Azərbaycanda, uşaqların yoluxucu xəstəlikdən qorunması üçün, inkişaf etmiş Avropa ölkələrində olduğu kimi 10 xəstəliyə qarşı peyvənd edilir.

Nəticədə həm idarəolunan, eləcə də bir sıra digər infeksiyaların profilaktikası üzrə nəzərəçarpan nailiyyətlər qazanılmış və respublikada epidemioloji sabitlik təmin edilmişdir.

Son illər strateji əhəmiyyətli məsələ kimi qan xidmətinin inkişafına xüsusi diqqət yetirilir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi sərəncamı ilə qan xidmətində çalışan işçilərin maaşları 2 dəfə artırılmışdır.

Tədarük olunan qan və onun komponentlərinin miqdarı ilbəil artır. Hazırda tibb müəssisələrinin və xəstələrin bu sahədə ehtiyacı tam ödənilir.

Səhiyyənin tərkib hissəsi olan özəl səhiyyə strukturlarının fəaliyyəti də nazirliyin diqqət mərkəzində olmuşdur.

Hazırda respublika üzrə 500-dən artıq özəl tibb müəssisəsi və kabineti, eləcə də 2 minə yaxın əczaçılıq müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Bu

müəssisələrdə əhaliyə tibbi xidmətin göstərilməsi üçün yaradılan şərait və bu xidmətin keyfiyyəti Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən nəzərdə saxlanılır. Səhiyyəimizin dünya standartları üzrə inkişafının əsas istiqamətlərindən biri tibbi təhsil və kadr islahatlarıdır. Nazirlik tərəfindən son illər ərzində bu sahədə bir neçə tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Belə, ki “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, respublikada həkimlərin ixtisaslar üzrə hazırlığı dünyanın əksər ölkələrin tibb təhsil sistemində qəbul olunmuş rezidentura vasitəsi ilə həyata keçirilir.

“Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq 2011-ci ildə respublikanın tibb təhsili sistemində də köklü dəyişikliklər edilmişdir. Belə ki, diploma qədər tibb təhsilində tədris artıq yeni qəbul olunmuş dövlət standartları üzrə, beynəlxalq təhsil prinsiplərinə uyğun kredit sisteminin tətbiqi ilə aparılır.

Qəbul planına uyğun olaraq 2011-ci ildə 300, 2012-ci ildə isə 500 həkim Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının sınaq imtahanlarından keçərək müxtəlif ixtisaslar üzrə rezidenturaya qəbul olunmuşlar.

2011-ci ilin yanvar ayından tibb işçilərinin bütün dünyada qəbul edilən sertifikatlaşdırma prosesinə başlanılmışdır. Artıq bu günə kimi 7 mindən artıq həkim və 4,5 mindən artıq orta tibb işçisi sertifikatlaşdırma prosesindən keçmişdir.

Gənc mütəxəssislərin Respublikadan kənar təkmilləşdirmə kurslarından keçməsi proqramı çərçivəsində 2009-2012-ci illər ərzində səhiyyənin müxtəlif sahələri üzrə 451 həkim və orta tibb işçisi xarici ölkələrinin (Türkiyə, Rusiya, Almaniya, Polşa, Misir) qabaqcıl klinikalarında 3-6 aylıq ixtisasartırma kursları keçmişdir.

Azərbaycan Tibb Universiteti və Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu ilə yanaşı 11 elmi-tədqiqat institutu və mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Bu böyük elmi potensiala malik olan elmi müəssisələrdə hazırda 2700-ə yaxın elmi işçi və müəllim heyəti fəaliyyət göstərir.

Eyni zamanda həkimlər üçün müxtəlif ixtisaslar üzrə xaricdən dəvət olunmuş aparıcı mütəxəssislərin iştirakı ilə Bakıda ixtisasartırma kursları təşkil olunmuş və həmin kurslarda 1363 mütəxəssis öz təcrübə biliklərini artırmışdır.

Son 10 il ərzində səhiyyə sahəsində 120-dən artıq tibb elmləri doktorluğu və 600-dən artıq tibb üzrə fəlsəfə doktorluğu dissertasiyası müdafiə edilmişdir.

Tibb işçilərinin əməyinin stimullaşdırılması vacib faktorlardan biridir. 2003-cü ildən etibarən tibb işçilərinin maaşlarının artırılması barədə 12 müvafiq qərarlar qəbul olunmuşdur.

Bu illər ərzində bir çox tibb işçisi dövlət tərəfindən müxtəlif mükafatlara və fəxri adlara layiq görülmüşlər, o cümlədən 10 nəfər orden, 136 nəfərə “Tərəqqi” medalı, 58 nəfərə əməkdar elm xadimi və əməkdar müəllim, 164 nəfərə “Əməkdar həkim” fəxri adı verilmişdir.

Müasir informasiya texnologiyalarının səhiyyə sisteminə tətbiq edilməsi sahəsində də əhəmiyyətli işlər görülmüşdür. Bu məqsədlə Səhiyyənin İnformasiyalaşdırılması Mərkəzi yaradılmışdır.

“Elektron Azərbaycan” Dövlət Proqramı çərçivəsində “Vətəndaşların elektron sağlamlıq kartı” sistemi fəaliyyətə başlamışdır.

Hazırda müxtəlif xəstəliklər üzrə 10-a yaxın registr, kadrların vahid registri, yoluxucu xəstəliklərin elektron müşahidə sistemi, dərman maddələrinin dövriyyəsi, təcili tibbi yardım stansiyasının dispetçer xidməti və s. sahələrdə elektron proqramlar istifadə olunur.

Səhiyyə sahəsində elektron xidmətlərinin genişləndirilməsi istiqamətində də işlər aparılır. Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən 38 elektron xidmətin göstərilməsi nəzərdə tutulub. Hazırda nazirliyin rəsmi internet saytında “Elektron xidmətlər” bölməsi yaradılıb və 11 elektron xidmət artıq fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən korrupsiya hüquqpozmaları ilə bağlı hallarla mübarizə sahəsində də müvafiq tədbirlər aparılır.

Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə idarəsinin “161-qaynar xətt” və Səhiyyə Nazirliyinin “Qaynar xətt” əlaqə mərkəzlərinə, o cümlədən ümumi poçt vasitəsilə vətəndaşlardan neqativ hallar barədə daxil olan 885 məlumat üzrə araşdırma aparılmışdır. Araşdırma zamanı aşkar olunmuş pozuntu halları üzrə 190 nəfər tibb işçisi barədə məsuliyyət tədbirləri görülmüşdür. Məlumatlar üzrə 4 cinayət xarakterli pozuntu halları aşkar edilərək hüquqi qiymət verilməsi üçün toplanmış materiallar AR Baş Prokurorluğuna göndərilmişdir.

Ölkələr arasında siyasi, iqtisadi və elmi münasibətlər inkişaf etdikcə, Azərbaycan səhiyyəsinin də beynəlxalq aləmə inteqrasiyası artır və əlaqələri genişlənir.

Bu gün Səhiyyə Nazirliyi müxtəlif səviyyəli saziş və protokollar əsasında 40-a yaxın ölkə ilə səhiyyə sahəsində məhsuldar əməkdaşlıq edir.

